

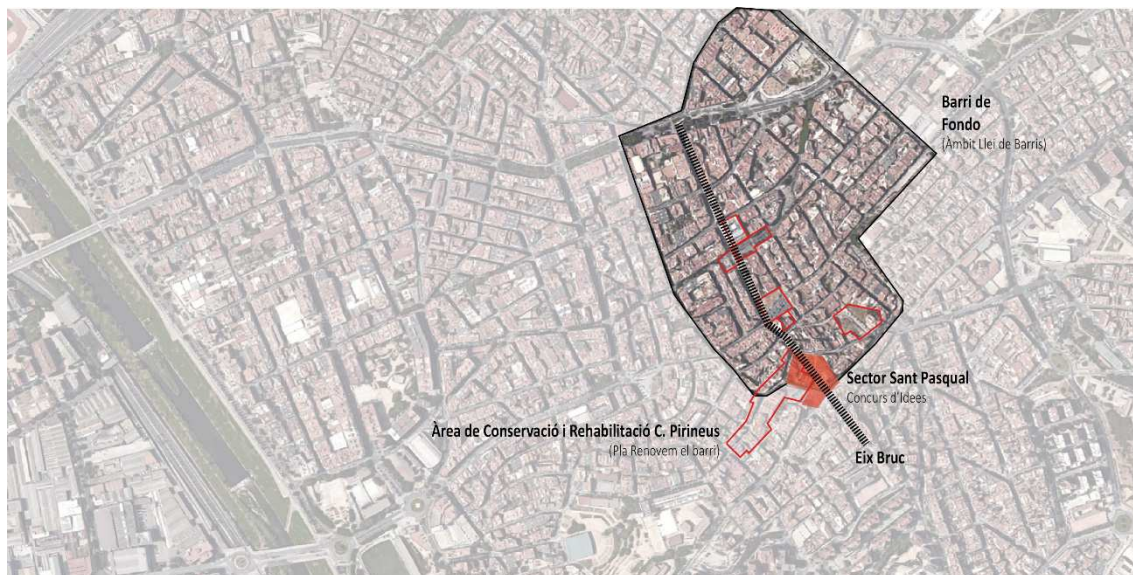
Un espai d'urbanitat per l'eix Bruc

Concurs d'idees per a l'ordenació de l'àmbit de Sant Pasqual.

Santa Coloma de Gramenet

La regeneració urbana és un procés obert; es tracta de construir sobre arquitectura ja transformada anteriorment, com una actualització constant de la ciutat que intenta evolucionar al ritme que la societat i l'economia imposen. En conseqüència, les actuacions que s'executen des de les administracions mai no són integrals, ni són àmbits que s'engloben en una sola intervenció sinó que sovint cal actuar a diferents escales, superposant diferents àmbits d'actuació que miren el projecte des de diferents punts de vista i unitats d'actuació complementàries: el barri, el carrer, la plaça, l'edifici...

Aquesta multiplicitat d'escales és exactament el que es proposa per al barri de Fondo de Santa Coloma de Gramenet, un barri construït durant els anys cinquanta i seixanta del segle XX sobre un espai geogràfic fronterer entre els municipis de Santa Coloma de Gramenet i Badalona. La manca de planificació urbana i la pressió demogràfica de la dècada de 1950 van motivar un creixement descontrolat sense planejament previ que es tradueix avui dia en un barri d'alta densitat residencial assentat sobre la vessant nord de l'extrem oest del municipi sobre la serra d'en Mena. L'estructura urbana es configura a través de la topografia preexistent, sobre les línies de la vall i amb la construcció del carrer de la Circumval·lació com a carener i límit municipal.

Superposició d'àmbit de planejaments i estudis

Amb aquests antecedents, el barri de Fondo ha estat objecte de diverses operacions urbanístiques. Des del "Projecte d'Intervenció Integral dels 7 barris Fronterers de la Serra d'en Mena" (2004) inclòs a la Llei de Barris, que inclou intervencions singulars com l'obertura del carrer Bruc fins al carrer de la Circumval·lació i l'ordenació del sector del passatge de Sant Pasqual, fins a la nova centralitat urbana que ha creat més recentment el nou mercat municipal de Fondo o el pla "Renovem els barris" que consisteix en la renovació de 32 edificis d'habitatge al voltant del carrer de Pirineus i la millora de l'entorn urbanitzat de l'espai públic.

L'eix Bruc és una actuació que neix l'any 2006, quan l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet va aprovar el "Pla de millora de la mobilitat i accessibilitat per a vianants de Santa Coloma de Gramenet 2006-2010". Aquest pla va diagnosticar quines eren les zones de la ciutat tenien més problemes de mobilitat i, conseqüentment, va proposar 18 actuacions per tot el municipi, entre d'elles l'eix Bruc, que esdevenia així l'eix principal del barri de Fondo.

El projecte va comportar una modificació del planejament vigent –la "Modificació del PGM del barri Fondo-Eix Bruc" aprovada definitivament el 7 de juliol del 2006– on es proposava millorar les condicions d'habitabilitat urbana del barri a través de la millora de la vialitat i l'espai públic, l'obtenció de nous espais lliures públics per a serveis i equipaments, actuacions totes elles entorn a l'eix bruc, com a eix cívic que dóna continuïtat a la Rambla del Fondo, fins el carrer de la Circumval·lació.

El sector de Sant Pasqual

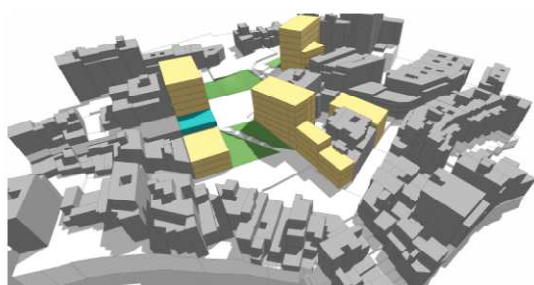

Imatge aèria de l'àmbit objecte de concurs

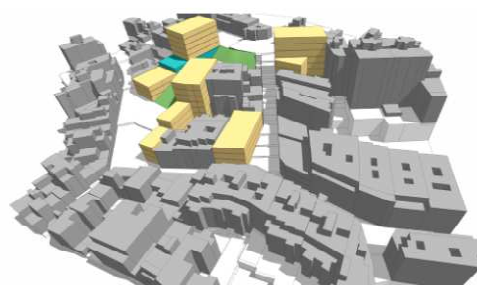
El planejament vigent preveu la continuïtat del carrer Bruc amb una amplada d'11 metres i resol l'ordenació volumètrica de l'edificació seguint una lògica d'illa tancada a banda i banda del carrer Bruc, de manera que es genera una petita plaça just a la intersecció amb el carrer de la Circumval·lació, un espai de final de l'eix urbà.

El sector de Sant Pasqual es refereix justament a aquest tram final de l'eix Bruc. És un àmbit caracteritzat per un fort desnivell i uns edificis disposats de manera irregular, alineats als carrers adjacents. El planejament vigent proposa uns espais públics compromesos pels forts pendents de la rasant del terreny, i una edificació concentrada que acompanya la rasant de carrer en forma de bloc.

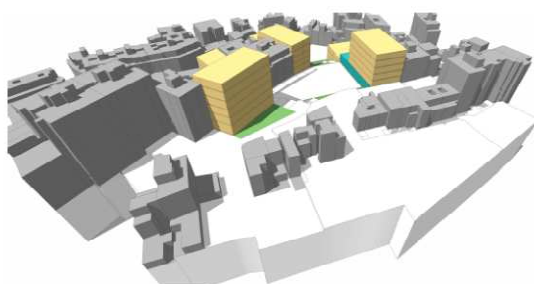
Ateses les característiques urbanes d'un entorn d'alta densitat urbana i una complexitat formal irregular i amb desnivells, durant els darrers anys s'han estudiat propostes alternatives que exploren solucions per dotar aquest espai final de l'eix Bruc d'un entorn construït amb més esponjament i permeabilitat a través d'una gran plaça oberta al barri, que alhora resol la diferència de cota entre el carrer de Pirineus i el carrer de la Circumval·lació. En aquest sentit, els estudis previs han aportat alguna conclusió interessant. Es detecta la necessitat que el barri disposi d'un espai identitari, un espai capaç de reconnectar l'estructura viària i la mobilitat per a vianants entre cotes i d'oferir un lloc públic de relació ciutadana i de qualitat urbana, que inclogui usos diversos com comerç, habitatge, serveis, entre altres; un espai públic de referència per al barri configurat per diversos edificis que permetin aprofitar les plantes sota rasant per crear un espai comercial ben dimensionat i uns usos complementaris que li aportarà urbanitat.

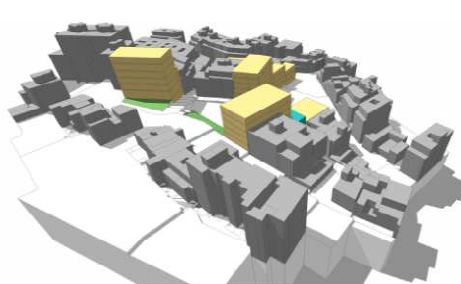
VISTA 1

VISTA 2

VISTA 3

VISTA 4

Estudis previs del sector de Sant Pasqual (juliol 2016)

El futur projecte per l'àmbit de Sant Pasqual

Amb aquests antecedents i per complementar tots els estudis i planejaments proposats històricament a l'entorn de Sant Pasqual, es planteja un concurs d'idees que explori propostes que donin solució a la complexitat de l'entorn, creant un nou espai d'urbanitat al barri com a punt final de l'eix Bruc, que en faci un eix urbà i cívic.

És per això que l'objecte del concurs no és resoldre únicament una ordenació, sinó que explora diversos àmbits d'actuació a diferents escales. Per tant, a banda de l'ordenació de l'àmbit, amb una superfície total de 7.119 m² i una edificabilitat de 10.912 m², el concurs també ha de resoldre la urbanització i el disseny de l'espai públic contingut dins de l'àmbit. Per últim, les actuacions d'edificació públiques de l'àmbit, sense les quals la proposta global no quedaria definida, són també objecte de valoració i adjudicació. L'edificabilitat que es proposa per les 5 unitats edificatòries podrà ajustar-se entre el mínim previst a la proposta i seccions orientatives dels estudis previs i el planejament vigent.

Les propostes d'ordenació hauran de cercar solucions formals mixtes de blocs que sàpiguen reconfigurar un espai resultant a partir de les preexistències del lloc. Una ordenació a mode de blocs de tester que es recolzen als edificis existents per a crear un espai central que afavoreixi les circulacions per vianants i unes circulacions amb el màxim aprofitament del sòl i del subsòl i minimitzant els elements de mobilitat mecànica.

En el concurs s'incorpora una proposta alternativa (a nivell d'estudi previ) al planejament vigent, que recull aquesta voluntat de fluïdesa i continuïtat de l'espai públic, fent que els diferents nivells es produeixin esgraonadament i entre ells el desnivell es resolgui de manera suau mitjançant talussos verds, sempre evitant l'aparició de murs que generen forts impactes visuals i en conseqüència segreguen els espais. Pel que fa a la possibilitat d'incorporar un equipament comercial, es preveu integrar-lo sota la plataforma més propera al carrer de la Circumval·lació per a facilitar una bona accessibilitat a l'equipament. Aquesta es complementarà amb un espai públic inclusiu on prevalgui l'ús del verd, es minimitzi l'impacte i la duresa dels murs de contenció de terres i es maximitzi les zones d'estar i d'esbarjo, tant per els joves com per a la tercera edat.

Pel que fa a les alçades del conjunt, la pretensió és actuar amb respecte a les actualment existents, atès que la presència urbana d'un edifici alt podria contrastar excessivament respecte a l'entorn construït, tenint en compte les dimensions dels carrers i la poca disponibilitat d'espai urbà.

En quant als habitatges, es pretenen flexibles i que fugin de la jerarquització dels espais interiors, incorporant criteris de racionalitat estructural i constructiva així com de facilitat de manteniment.

Tanmateix, el jurat valorarà la innovació i l'estratègia per a la eficiència energètica a tots els nivells ha de ser un dels principis bàsics de les propostes prioritzant sistemes passius que afavoreixin la reducció de la demanda energètica.

De cara al concurs, és obert, amb lema i sense més requeriments de solvència per al licitant que la d'acreditar la col·legiació. El format del concurs serà a dues voltes, presentant una proposta esquemàtica de la ordenació per la Modificació del PGM, una proposta-idea d'urbanització de l'espai públic, i una altra d'una de les unitats edificatòries. A la segona volta, els equips finalistes han d'aprofundir les propostes presentades en la primera volta. En aquesta fase, els participants rebran una compensació econòmica. El concurs preveu 4 premis i adjudicacions. Per una banda un guanyador per a l'ordenació, el projecte d'urbanització i una unitat edificatòria, i per l'altre 3 adjudicatariis més per les tres unitats edificatòries restants.